

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristoletna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Kako gospodarimo?

II.

Kmečki stan igra v naši domovini najvažnejšo vlogo in bo tudi v bodočnosti stebler blagostanja našega naroda. In ko bi se velika masa našega ljudstva zavedala svoje še speče gospodarske sile, kako bi bili mi že napredovali na vseh poljih.

Poglejmo torej nekatere velike pogrške našega gospodarstva. Naš narod zapravi vsako leto milijone in milijone samo na tobaku. Milijoni našega narod. premoženja se na ta način izkade v zrak. Še več milijonov kron pa se zapije na pivu, vinu in žganju. Ko bi si narod le ta denar prihranil, ne bil bi gospodarsko šibek. Pa ne le, da ljudstvo s pijančevanjem zapravlja težko prislužene groše; še večja nesreča na celi tej stvari je ta, da si narod zapravlja zdravje, telesne moči in sile, ki so največjega pomena za naše narodno življenje. To je edina slaba stran našega življenja in gospodarjenja.

Druga velika napaka našega gospodarstva je potratno življenje sploh. Meščan, delavec in kmet, vsak živi nad svoje premoženjske razmere.

Ta napaka pelje narod v gospodarsko pogubo. Slabi vzgledi radi vlečejo. Napuh, to je že stari greh našega naroda. Koliko milijonov gre za nepotrebno lišpanje. V tej slabi lastnosti posnema naš meščan tuje meščanstvo; naš kmet zopet meščana, delavec svojega delodajalca, služkinja svojo gospodinjo itd., tako da je ta greh v narodu splošno razširjen in prinaša našem narodnemu premoženju ogromne milijone škode vsako leto, posameznim članom našega naroda pa češče gospodarski polom. Napuh se je polastil nas vseh in zahteva od nas milijone in milijone. Napuh spremelja človeka od rojstva do smrti in zahteva največje gospodarske žrtve. In še na grobu ne prestane napuh, še onostran groba spremlja človeka. Na pokopališče nakladamo milijone svojega narodnega premoženja za bronaste momente in druge spomenike. Sploh napuh nam požre milijone na dragoceni obleki, raznem drugem lišpu.

S samim tem denarjem bi mi lahko pekupili vsa tista lepa posestva in krasne poljane, ki jih poseduje v naši domovini tujec. Mi se sicer veselimo lepote svoje domovine, navdušujemo se nad njeno krasoto, toda glavni viri bogastva se stekajo v roke tujcu, ki vedno bolj ponosno dviga svojo glavo na naši rodni grudi. Ne z nasiljem, ampak z delom in trudom si mora naš narod pridobiti nazaj izgubljeno zemljo, da bo domovina, v kateri prebiva, tudi res njegova last.

In ozrimo se po tovarnah v naši domovini. Koliko jih je v slovenskih rokah? Skoro nobena. Tujec je njihov lastnik. In ravno te tovarne bi nas morale vedno spominjati, da moramo biti v svojih potrebah zeles kronni in da moramo varčevati, ako hoče postati naš narod lastnik teh tujih tovarnen na naši zemlji, ki so v glavni vir bogastva in blagostanja. Varčnost, to je najboljšo orožje v vsakem boju, ker nikdar ne zarjavi in nikdar ne pride iz mode.

In koliko milijonov zaigramo na loteriji. Loterija ni ničesar drugega, kot tatvina narodnega premoženja. Avstrijska državna loterija je stara že 150 let. Do leta 1895. je imela država od loterije dobička 2.006.000.000 kron. Neverjetna vsota. In še ji nese skoro vsako leto 16 milijonov kron. Staviti v loterijo, to je pri mnogih ljudeh kar naravnost strast. Koliko jih je, ki znosijo zadnje krvavo prislužene groše v loterijo. To strast podpira zelo tudi praznoverje in je pri ljudstvu tako globoko ukoreninjeno, da se je skoraj ne da iztrebiti drugače, kakor če država svojo loterijo odstrani in vse zasebne prepove. Govorilo se je že večkrat o tem, toda do danes se žal še ni ničesar ukrenilo. In koliko stotisoč kron znosi naš narod v loterijo, ki grejo popolnoma v nič.

Varčnost, pridnost, delavnost in izobrazba, to so tiste lepe čednosti, ki nas morejo edino rešiti, da ne utonemo v germanckem morju. Tuji kapital nas dosedaj tlačí. Na podlagi omenjenih čednosti si pridobimo lastni kapital, ki bo tujega izpodrinil iz naše domovine.

Škofova politika.

Leta 1898. je zasedel stolico sv. Maksima Anton Bonaventura Jeglič. Za časa njegovega škofovanja se je pričel v našem javnem mestu fanatičen boj. Ta boj se je pojavil in posebno ostro se bije v sedanji dobi v vseh panogah našega javnega življenja.

Škof kot najvišji dušni pastir v deželi bi se moral brigati v prvi vrsti za dušni blagor svojih vernikov. Ker smo pravični, hočemo pribiti, da je naš škof pobožen in bogaboječ mož, kateremu v verskem oziru ne more nihče ničesar očitati. In če bi se brigal le za dolžnosti svojega duhovskega poklica, bi bil ravno na verskem polju lahko mnogo koristil cerkvi.

Toda nesrečna usoda je hotela, da se je ravno za časa njegovega škofovanja začelo najbolj mešati vero s politikom, kar je veri sami neizrečeno škodovalo. Škof kot goreč duhovnik se s posvetnimi stvarmi posebno pa s politikom nikdar ni pečal.

Naravno je torej, da je tudi ne more prav razumeti. Prišel je iz Bosne na Kranjsko. Ker razmer ni poznal, se je dal vjeti v mreže koristolovcu dr. Šusteršiču in dr. Kreku, ki sta že tedaj vodila najhujši boj na nož, proti vsemu, kar ni slepo prisegalo na klerikalni prapor. Dr. Šusteršič je hotel na vsak način splezati kvišku. Že za časa škofa Misije se je vrnil v klerikalni tabor. Toda ker je bil znan preje kot velik liberalec, ki je posebno rad zabavljal čez duhovnike, mu vladika Misija ni nič kaj prav zaupal in je strogo pazil nanj, ker ga je smatral kot za človeka, ki se mu gre le za svojo osebo, za svoj lastni prosep. Ko je prišel škof Jeglič, ga je začel dr. Šusteršič hitro loviti v svoje mreže. In, žal, to se mu je tudi posrečilo.

Ker škof Jeglič ni poznal naših domačih razmer, ga je Šusteršič tako premotil, da mu je vse verjel in o vsem sodil tako, kot si je Šusteršič želel.

Dr. Šusteršič je predvsem hotel dobiti v svoje roke politično moč v deželi. Zato je predvsem pripravil škofa k temu, da je zapovedal svojim duhovnikom, da morajo

vsak v svojem področju pričeti politično delovati, seveda tako, kot je bilo prav dr. Šusteršiču. Šusteršič je začel slikati škofu hudiča na steno. Pripovedoval mu je o raznih brezvercih, ki se menda nahajajo v deželi. Seveda je bila to velika neresnica. Pa tudi če bi bili res pri nas kaki krivoverci ali brezverci, bi jih morala duhovščina v zmislu naukov Jezusa Kristusa z lepim vzglednim življenjem in dobrimi nauki ter navodili skušati spraviti zopet na pravo pot, ne pa z zmerjanjem in hujskanjem.

Sicer pa je bila vest o krivovercih in brezvercih prazna bajka, navadna laž. Dr. Šusteršič je hotel škofa prepričati, da je vera v nevarnosti, da se gre za vero. In na največjo škodo vere in cerkve same, je škof v svoji prezaupljivosti tudi verjel Šusteršiču.

In v znamenju, da je v nevarnosti vera, se je pričel bratomorni boj po vsej deželi na največjo škodo gospodarskega, političnega, kmečkega in socialnega položaja našega naroda. In ta boj traja še danes, vrši se pred našimi očmi. Če gredo ljudje v cerkev, je ravno isto, kot če bi šli na političen shod, kjer duhovnik ni več oznanjevalec božje besede, ampak popolnoma navaden političen agitator.

Škof Jeglič izdaja »Škofijski list«. Toda v njem je le malo govorce o veri, krščanstvu, kar bi moral biti namen tega lista. V njem se govori v prvi vrsti o politiki. Ne dviga se vernosti našega ljudstva, ampak podžiga se strankarsko strast in seje sovraštvo.

Vsa naša duhovščina je po škofovi zapovedi vprežena v političen voz klerikalne stranke, kjer gospodari edini Šusteršič in izrablja ta položaj v svojo korist.

Škof Jeglič je preveč zaupljiv in kratkoviden. Zato ne ve, kako škodi njegovo politično delovanje veri med našim narodom. Politikujoči duhovniki so največja nesreča za naše ljudstvo.

Da je to resnica, navajamo sodbo dveh drugih škofov, ki drugače sodita o politikujočih duhovnikih kot pa naš škof.

Leta 1903. je pisal kremonski škof Bonomelli:

»Meni je mučno, ako vidim duhovnika, ki se vrže v politično vrvenje in se udeležuje volitev, s katerimi v tesni zvezi je toliko osebnih koristi, toliko jeze in sovraštva, toliko obtožb in strankarskih obrekovanj. Duhovniška suknja se pri tem zamečka, ako se docela ne strga. **Duhovnika v pravem duhu Kristusovem smatram kot moža miru in očeta vseh. Zato naj se on ne umešava v politične borbe, naj ne podpira te ali one stranke, tega ali onega kandidata, ker tega ne dovoljuje dušni blagor, pa tudi njegov dušnopastirski in očetovski poklic se ne more strinjati s takim postopanjem.**«

Ta škof je spregovoril veliko resnico. Kristus je za vse umrl. Ljubil je vse ljudi. In sv. katoliška cerkev je mati vseh ljudi.

Zato pa se ne sme zlorabljeni cerkve in vere v politične namene in sploh ne v posvetne namene.

Škof Jeglič pa je takorekoč svojo cerkveno politiko, katere namen bi morala biti prava verska vzgoja, zamenjal s posvetno politiko. Kar je on ljubljanski škof, vidimo najhujše boje in sovraštva med kmetovalci, meščani in delavci. To gotovo ni politika miru, kot jo zahteva vera in njena vzvišena naloga. Škof Jeglič oznanja vojsko in pozivlja svojo duhovščino in vernike na boj. Mesto da bi bil oznanjevalec miru, je sejalec razdora.

Poglejmo še tozadevno mnenje dalmatinskega nadškofa Careva, kateri je pred nekimi volitvami pisal svoji duhovščini tako-le:

»Bodite predvsem možje ljubezni, ne mešajte se v reči, ki vzbujajo ali vstvarjajo razpore; **ne pozabite, da bodete jutri pastirji premaganih in premagovalec. Držite se svoje vesti, ali nobene stranke.**«

To so pravi nauki in navodila za duhovnike. Toda škof Jeglič daje svoji duhovščini ravno nasprotno nauke, kot omenjena dva škofa. Naš škof pa svoje duhovnike kar naravnost tira v politiko. Kateri duhovnik neče biti političen agitator, pade pri škofu v nemilost, pa naj bo drugače še tako svet mož in vnet duhovnik.

Politika škofa Jegliča je pogubna za vero, za cerkev, pa tudi za naš narod. Zato bi škof tudi najbolje naredil, da bi se posvetil pobožnemu življenju, kar odgovarja njegovi srčni potrebi. V politiko pa naj se ne bi mešal, ker je ne razume. Vrh tega se pa tako delovanje tudi ne strinja s škofovim dostojanstvom. Krivda ne leži na škofu, ker on je le zapeljan. On je le orodje v rokah Šusteršiča. Zato pa bi moral take slabe svetovalec napoditi od sebe.

Politični razgled

Državni zbor.

Pretep v zbornici.

Najbolj zagrizena nemška poslanca Malik in Humer sta se med seboj pošteno stepla. Malik je bil hujši in je Humra pošteno obdelal s pasjim bičem. — Dr. Šusteršič je nekaj žugal vladi, da se mi, Jugoslovani, ne bomo dali vedno ob steno pritiskati. Da bi le to ne bi bile prazne besede. — Ministrski predsednik je povedal poslancem, da se na njihove predloge glede draginje ne bo mogel ozirati. Po ceni mesa torej ne bomo še jedli. Dobili pa bomo nove davke: davek na žganje se zviša od 20 vinarjev na 1 K 40 vin.; davek na pivo od 34 vin. na 80 vin. — Sploh je nova vlada še mnogo slabša kot je bila Gavčeva. Je bolj klerikalna, o čemer nam priča naučni minister Hussarek, pristen klerikalec. Nadalje bo ta vlada tudi proti nenemškemu narodom zelo pristranska, o

čemer nam priča zagrizen Nemeč, minister Hoehenburger. Vse pa prekaša ministrski predsednik Štirik, ki hoče vladati brez parlamenta s pomočjo § 14. In to je velepomembno za sedanji mednarodni položaj. Štirik je pristaš tiste stranke višjih krogov, ki samo čakajo na to, da kakor hitro be se Italiji proti Turkom zelo slabo godilo, da napravi naša vojska pohod na Solun. To je stara želja gotovih avstrijskih državnikov. Za nas, Jugoslovane, bi bilo to velepomembno, ker bi se potem naša moč v tej državi silno povečala. Mi bi bili potem najmočnejši faktor v državi, katere bodočnost zavisi od nas. Zato se nas pa mora tudi vpoštovati. Štirik pa kot energičen mož, je bil predvsem poklican za to, da bi delal red v notranjosti države, če bi nastala vojska. Ta situacija je za nas velepomembna, samo dvomimo, če jo bodo znali naši klerikalni poslanci izrabiti v naš naroden prosep.

Italijansko - turška vojska.

V Tripolitaniji vlada nekako nedogovorjeno premirje. Italija pošilja v Tripolitanijo vedno nove vojaške čete, ker se zaveda, da aneksije ne bo tako lahko izvedla. Hoče pa Italija še enkrat spregovoriti s Turčijo neke vrste zadnjo besedo. Ako se Turčija tudi tedaj ne bo vdala in ne bo hotela priznati aneksije Tripolitanije, potem se bo pa začela vojska tudi v evropski Turčiji. Italijanske bojne ladje se že gibljejo po Egejskem morju. V slučaju, da se vojska razširi tudi na evropsko Turčijo, bodo italijanske bojne ladje bombardirale Solun, Carigrad in anektirale razne otoke. Turške stare škatlje se pač ne bodo mogle po robu postaviti moderni italijanski bojni mornarici. Ako pa se tako razširi vojska tudi na evropsko stran, potem nastane skoraj gotovo splošen evropski požar, katerega posledice so nedozirne. Položaj je zelo resen.

Revolucija na Kitajskem.

Vstaši korakajo od zmage do zmage. Mesto za mestom prehaja v njihove roke. Mandžurija se je proglasila za avtonomno. Cesarska rodbina je zbežala iz glavnega mesta Pekinga, katerega se bodo vstaši tudi v najkrajšem času polastili.

Razgled po Kranjskem

r »Slovenec« je glasilo zelo nespodobnih ljudi. Ljudje, ki stoje okrog tega lista, si izmišljajo vse mogoče lumparije in šuftarije, da bi očrnili naprednjake v višjih krogih, da niso dobri Avstrijci, da niso pravi patrijotje, ampak, da so izdajalci Avstrije, da hočejo pomagati Srbiji itd. To pa zato, ker upajo, da bodo s takimi lažmi izpodnesli narodno - napredni stranki stolec. Toda, mi naprednjaki pa se ne bojimo. Mi imamo jasno čelo, da smo dobri Avstrijci. Nismo pa petolizci in hinav-

ei, kot so klerikalci, ki bi danes napravili v Avstriji revolucijo, če bi jim to le naročili jezuitje iz Rima. Klerikalci niso avstrijski patrijotje, ampak rimski ter bi Avstrijo čez noč zatajili, ko bi to le koristilo Rimu. In kako so klerikalci podli v tej nesramni gonji proti napredni stranki, se vidi iz tega - le: Dr. Šusteršič, vodja klerikalne stranke je v državnem zboru vihtel pesti in žugal vladi, da naj nikari ne misli, da moramo mi Jugoslovani biti vedno vdani vladarski hiši in estati večni patrijotje. Tako je govoril dr. Šusteršič. V istem času pa je njegovo glasilo, ostudni »Slovenec«, zopet pogreval staro laž in denunciacijo, da je napredna stranka izdajalka. Pošten Slovenec ne more najti primerne besede, kako bi to hudobijo imenoval. Tako ostudnih ljudi kot so dopisniki takih vesti v »Slovenec«, jih ni rodila slovenska mati.

r **Klerikalno - nemška zveza** je v bujnem cvetju, čeprav vlada v naravi jesen. Škof Jeglič, nesreča našega naroda, je napel vse sile, da bi razbil v Trziču na Gorenjskem dogovor glede predstojećih občinskih volitev. To pa zato, ker so se napredni in klerikalni volileci dogovorili, da ne sme noben Nemeec v novi občinski odbor. Škof Jeglič pa, ki je priznan kot najslabši gospodar v deželi kranjski — radi tega že davno stoji pod kuratelo, ima vedno prazne žepe. In ker so klerikalne kase tudi že po večini prazne, se škof zateka k Nemcem, da mu dajejo denar. Iz za ta Judežev groš prodaja potem naše narodne koristi Nemcem. Bomo videli, kaj bodo naredili trziški klerikalci, ali imajo kaj narodne časti v sebi.

r **Klerikalni uboji v kamniškem okraju.** Pretečeni teden sta se pripetila v kamniškem okraju dva uboja. In sicer: ubili so klerikalci dva naprednjaka samo radi strankarske strasti. Ti uboji na katoliški podlagi so postali po naši deželi že tako splošni, da bo treba prihodnjč izpregovoriti obširneje o njih.

r **Dne 14. t. m. je otvorila narodno-napredna stranka političen tečaj**, ki bo trajal nekako do božičnih praznikov. Predava se sistematično o vseh vprašanjih, ki so potrebna za razumevanje političnega življenja. Tečaj je otvoril dr. Ivan Tavčar, ki je poudarjal, da je namen te prireditve ta, da se poveča politična izobrazba obiskovalcev.

r **Kletarski tečajji.** V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimajo boljšega kletarenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakršno se dandanes

po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravičnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj žlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi e. kr. vinarski nadzornik B. Skalický pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevnih kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglesi naj se takoj pri e. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglositi. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. — C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem.

o Ljubljanska okolica o

I **Zgornja Šiška.** V Zgor. Šiški je bila volitev župana in občinskega starešinstva. Izvoljen je bil za župana soglasno zopet prejšnji župan gosp. Ivan Zakotnik. S tem je ljudstvo jasno pokazalo, da si ne da groziti od nikogar, in dalo gospodu Zakotniku najlepše zadošenje za surovo in netaktno postopanje dr. Šusteršiča in njegovih slug napram njemu.

I **Št. Vid nad Ljubljano.** Občinskih volitev se naši klerikalci nič kaj posebno ne veselijo. Z razpoloženjem imenika čakali so prav zadnjega dneva. Razpoložili pa so tak imenik volilcev, da se je čuditi. Naprednjaki so namreč ta imenik pregledali in našli v njem toliko napak, da bode prvotno s črnim črnilom pisan imenik popolnoma rudeč, če se ga bode tudi le deloma korigiralo. Če povemo, da šteje imenik nekaj nad 700 volilcev, reklamacij pa se je vložilo nič manj kot 359, kakih sto pa se jih je še moralo opustiti zaradi nedostanja časa, povemo dosti. Upamo, da bode e. kr. okr. glavarstvo vrglo ta imenik v koš in naročilo županu, Klanfarjevemu Tonetu, sestaviti tak volilni imenik, da bode vsaj deloma odgovarjal resnici. Res poštenega volilnega boja se boje ljudje, ki so v »Slovenec« že pred časom vpili, da se na boj pripravljajo.

o Dolenjske novice o

d **Iz Grosuplja.** Kašaku slaba prede. Boji se za županski stolec. Da bi ljudi obdržal za se, je razglasil, da naj se vsak zglesi, kdor potrebuje močnih krmil, kakor otrobov, koruze itd. Ljudi se je res dosti zglosilo, toda oče Košak pa nimajo, da bi jim dali, kar so obljubili. Če jih ne bo rešil Lampe na deželne stroške, potem gorje.

d **Dopis iz Trebelnega.** »Domoljub« št. 44 se na zelo lažnjiv način zaletava v mojo osebo, ko trdi, da jaz hodim okrog prosit, da bi me zopet volili za župana. To je velika neresnica. Saj še nismo volili odbora, kako morem potem govoriti o županu. Res pa je, da so se pri meni zbrali poštenci in zavedni možje naše občine in da smo se posvetovali o možeh, ki naj se jih voli v bodoči občinski zastop. Izbrali smo pa dobre in zanesljive možje in zato gredo stranki lažnjivega dopisnika v »Domoljub« lasje pokonci. Možje naše in klerikalne stranke se razlikujejo kot dan in noč. Možje, davkoplačevalci, pazite, komu boste zaupali občino v svoje roke, da ne bodo prišli v odbor ljudje, ki bi trosili naš denar kot neumni otroci. — **Janez Nahtigal.** — Naši kandidati so:

I. razred.

Frane Piškur, Trebelno. Frane Starič, Udna vas. Frane Pavšek, Ješeve. Janez Zore, Bogneča vas. Anton Nahtigal, Češnice. Jožef Saje, Poturen. Frane Dragan, Češnice. Frane Miklič, Roje. — Namestniki: Frane Žagar, Češnice. Martin Krive, Češnice. Jožef Sinur, Drečvrh. Janez Žagar, Radna vas.

II. razred.

Janez Nahtigal, Trebelno. Janez Pungrčer, Roje. Anton Krev, Bitna vas. Anton Nadu, Ješeve. Frane Trlep, Ješeve. Anton Florjančič, Roje. Jož. Krese, Bogneča vas. Jožef Smole, Čužna vas. — Namestniki: Frane Starič, Bitna vas. Frane Kostanjevec, Češnice. Frane Mrvun, Zabukovje. Anton Nadu, Blečvrh.

III. razred.

Jožef Nahtigal, Bajhove. Jožef Trlep, Bogneča vas. Jožef Nadu, Drečvrh. J. Nadu, Ormuška vas. J. Regina, Čužna vas. J. Pungercer, Malne. M. Hraštar, Strmica. Fr. Urbič, Bitovska gora. — Namestniki: Jožef Nahtigal, Bitovska gora. Frane Blažič, Merna vas. Vide Piškur, Merna vas. Anton Debevec, Čužna vas.

Ti možje so najboljši za korist in blagor občanom in gotovo odbijejo velike nepotrebne občinske doklade za nepotrebne namene! **Možje, na noge in storite svojo dolžnost!**

d **Iz Črnomlja.** Pri nas so bile 4. t. m. občinske volitve. Izvoljenih je bilo le pet naših pristašev, v I. razredu je prišel naš pristaš in nasprotni v žreb in je bil izžreban nasprotnik g. Doltar Jože, torej vodja pristašev S. L. S. je prišel le po slučaju v odbor. — Pri tej priliki se smonimo g. dež. poslanca Matjašiča, ki je v svoji občini prišel tudi le z enim glasom večine v odbor. — V 3. razredu zaostali so naši za 1 do 7 glasov. — G. Doltar in g. župan sta imela torej vse volitve v rokah, sama dostavljala s pomočjo g. kaplana in učiteljice Primožič glasovnice in pobirala pooblastila, nasprotniki izsiljevali so od volilcev

pooblastila, ponarejali so podpise na pooblastilih in vendar tako klaverna večina. Kot posebnost navedemo, da je hotel neki nasprotni volilec glasovati s pooblastilom ženske, ki biva v Aleksandriji v Egiptu, pooblastilo pa je bilo datirano iz Črnomlja. Na opombo našega zaupnika, da je to nekako čudno, odstranili so hitro pooblastilo, katerega je že imela volilna komisija v rokah in ga raztrgali. Še druge nepostavnosti s pooblastili so se godile. Našim niso bile dostavljene izkaznice in volilna komisija jim jih tudi ni hotela dati. Glasovalo je več ljudi, ki niso še 24 let stari, vsi nasprotno. Glasovali so s pooblastili in brez njih vse vprek. In pri vsem tem zmaga z 1 glasom večine. Vidite in boste videli, da je večina na naši strani. Mi vložimo proti volitvam ugovor in vlada nam brez dvoma ugodi, drugič pa ne sme več voditi volitev sedanji g. župan, ampak vladni komisar, ker le ta bo nepristransko postopal. Prva posledica volitev se je že pokazala v tem, da je odstopil kot načelnik in odbornik mestne hranilnice g. Janko Puhek, ki je ves čas, kar zavod obstoji, tega nesebično in zastoj vodil in ga tudi ustanovil. Naravno je, da si g. Puhek misli: »Ako zaupate kakemu Jerecinemu Franceljnu ali Francu Maleriču več kot meni, naj vam ti tudi delajo, ako znajo in morejo«. Govorilo se je tudi, da odstopijo vsi odborniki mestne hranilnice, kar bi pomenilo propad tega zavoda, vendar se to za zdaj ne zgodi, ker se noče s tem občini škodovati in se počaka novih občinskih volitev. Ugovor bo gotovo hitro rešen, ker gotovo tudi okr. glavarstvo uvidi, da pod obstoječimi razmerami ni mogoče dobro občinsko gospodarstvo. Kako bi pač mogli pristaši g. Matije Jos. Skubica pri mestni hranilnici v prid občini delati, ko g. župan, kot ravnatelj te hranilnice le izjemoma pride h kakim seji. G. župan naravnost proti temu zavodu agitira in ne pride na to, da je to naravnost sramota, škandal. Te dni je pripovedoval neki mož, da mu je g. župan odsvetoval denar si izposoditi v mestni hranilnici in mu priporočal farovško in mož ga je ubogal. Ako pa g. župan odsvetuje ljudem denar v mestni hranilnici izposojevati, koliko prej jim odsvetuje tam denar vlagati. In taki ljudje, da so prijatelji občine. Nemogoče? Našim pristašem svetujemo, naj potrpijo in ostanejo taki, kakor so bili in pri novih volitvah izvolimo take odbornike, kakor jih rabimo.

Več naprednih volileev.

d Bučka. Tudi pri nas se bližajo občinske volitve. Klerikalci to dobro vedo, da se bliža njim zadnja ura, da poteka njih politična moč h kraju, vedo pa tudi, da so občinski voz čisto pod cesto zafurali. Zato so napeli vse strune, da če mogoče bi vsaj par mandatov obdržali. Da se zavedajo vsega tega, da morajo propasti, tega jih je strah, zato so poklicali one stare obrabljenе moči, ki spadajo že zdavnaj med staro šaro, na delo — agitirat. Pri agitaciji so

poslužujejo imen naših naprednih mož, se delajo liberalce (v zunanjih občinah namreč) govore čez župnika, farovž in prihodni vodovod itd., samo da dobe kako pooblastilo. Seveda stranke zvedevši resnico, ni čudo, če preklicujejo pooblastila. Taki so tedaj naši klerikalci, tako daleč so občinski voz zafurali, da se boje volileem zunanjih občin resnico povedati, tako slaba, gnila in propadla je klerikalna stranka, da se je lastni pristaši sramujejo, in se delajo liberalce. Ali ni to grdo za vas na pr. kakor Veis, Kotar itd. ki se sami svoje lastne stranke sramujete, da z našo kožo »fehitate glasov«? Pač veste zakaj. Kako čudno se je zdelo g. V., ko ste ga pismeno za pooblastilo prosili, a v pismu ste navedli, da delujete proti župniku, da ste proti novemu farovžu, da ste bog ve proti komu še, gotovo si je dotični gospod mislil: hočem se informirati, če se je Vais res spreobrnil. Kako se je pa tudi nasmejaj, ko je za laž doznal. No li mislite, da s tem kaj pridobite, če župnika ne kandidirate? Čisto nič! Pa kako tudi? Komljanca vsi poznamo, no še Urška pravi, da bode svoje groše vzela iz posojilnice, da jih ne zaupa profesorju; že ve zakaj — pa bi mu mi občino zaupali. Ne bodite vendar šalobarde. Saj se poznamo. V treh letih ste napravili občini čez 5000 gld. dolga in če bi še tri leta vi in vaša stranka gospodarila na Bučki, bi pa celo občino zapravili in na kant spravili. Gorje bi bilo nam, če bi še vi v roke dobili, tedaj bi pel bič, katerega ste nekoč pri seji obljubili splesti za nas. Zato pa tudi Bučenski kmetje ne bodo toliko neumni, da bi vas še enkrat volili, zakaj, to bi se reklo toliko, kakor kozla v zelnik poslati. Torej kmetje na noge, sedaj je čas, sedaj ste lahko spredvideli, kakšno je bilo gospodarstvo pod županom P., ali kakšno je sedaj pod vašim. Sedaj se potrudite, sedaj odbite in odženite od sebe te škodljivce naših žepov, sedaj imate priliko, sedaj imate moč. Po volitvah tarnati čez to in ono ne pomaga nič. Po volitvah zabavljati čez farovž, čez vodovod, čez delitev potov, čez prevelike doklade, čez županovo grobost, čez slabo upravo itd., ne pomaga nič. Na volitveni dan se strnite v močno falango in bodite vsi kot en mož in ne dajte se pregovoriti ne Francku, ne Jakliču, ne Kotarju, ne Golobu. In če pride Kotar vas nagovarjat, recite mu: še prašičkov nimam tebi na prodaj, kaj bi te volil, ali če prideta Golob in Franck, recite, naj se prej gresta pisati in brati učiti, da ne bode treba križev delati. Sploh pa spada eden kot drugi v kot med staro šaro. In tako bomo gotovo izvolili moče, ki so dobri gospodarji, zakaj saj se vendar jasno vidi, da klerikalci ne znajo niti sami sebi gospodariti, kaj bi šele nam. Torej proč z njimi. G. Komljanca pa svetujemo, da naj svojega Rapselna in belina malo bolj dresira in če se še kdaj dogodi, da bode najsvetejše nesel bolniku, da mu ne bode treba kričati: »Rapselna pošli za meno!«. Ljubi bog se je gotovo ve-

selil tistikrat, ko ste tako kričali, zato pa tudi ni dopustil tisti dan vam zajca ubiti. Kazen, kaj? Ne skrbite za dopisnika, ne iščite ga tam, kjer ga ni, pustite nedolžne ljudi v miru, kajti tudi priprost kmet brez šole zna pisati. Zadržite se stanu primereno, pa bode mir, sicer se še večkrat vidimo. Z bogom, gospodje!

d Škocijan. Bliža se čas odhoda gg. iz farovža. Kakor se pa vidi in sliši, se jim nič prav ne ljubi izginiti, vkljub naši vroči želji. Gotovo se jim je nadvse priljubil ta ljubi Škocijan, poln brezverskega, svobodomiselnega življa. Pa to nič ne de, samo da je malha polna. Je lepa farica — plodonosna, kaj ne g. ex-župnik. Tudi Florijančiču se ne ljubi na Rako — že ve zakaj ne?! Gotovi ljudje so se mu malo sumljivo odveč prikupili!! Pa saj obema privoščimo to zemeljsko veselje!! Pustiva g. urednik za danes ta »dva tička«, za »žehto« naj se pripravita prihodnji teden, ko bomo vedeli tudi poročati kako se bo njuno kosanje, kateri se preje izkida iz škocijanskega »brloga« izteklo. Kakor je že znano, je g. exžupnik Bohinec prihranil celih 55 vin. cerkvenega denarja v polnih 10 letih. Temu škandaloznemu gospodarstvu je tudi povod, ki mi nehote sili pero v roke, da priporočam cenjenemu našemu obč. odboru, da pride tudi pri nas vprašanje oskrbovanja cerkvenega premoženja na razgovor. Sploh je pa neumnost, da oskrbuje cerkveno premoženje duhovnik sam, kajti sodelovanje »cekmoštrov« se ne more kot sodelovanje vernikov jemati, ker si »cekmoštre« izbere duhovnik in merajo isti prikimati kakor duhovnik hoče. Povsod se ravnaajo dandanes v drugem življenju tako, da tisti, ki plačujejo, tudi pri oskrbovanju dotičnega premoženja — odločuje! **Tako bodi tudi pri oskrbovanju cerkvenega premoženja.** Brez energičnega nadzorstva ni potem nič čudnega, da se cerkveni denar razsipava v dobrobit župnika — a v veliko škodo kmeta — ko se morajo različni nedostatki pri cerkvi plačevati vrhutega še iz farmanskega grunta. Zato se pa prava vernost izkazuje ravno s tem, da se brez premišljevanja vse plača, kar »gaspud« zahtevajo in da se nikdar ne vpraša kaj je z denarjem in kam pride. Kaj ne Peter?! Toliko za danes — na svidenje gg. prihodnjič!

d Gradac. Prostovoljna požarna bramba v Gradcu je izkazala pri svojem kvartalnem bilančnem zaključku, med drugim izid veselice, ki jo je priredila meseca septembra. Akoravno je bila isti teden birma v okolici in na dan veselice celo v Črnomlju, je bil izid dovoljen, čisti dobiček znaša 248 K 11 v. Društvo se čuti dolžno izreči najsrčnejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli do te vsote, srčna hvala tudi za prijazen pohod bratskih društev iz Metlike in Semiča.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

o **Gorenjske novice** o

g Goričane pri Medvodah. Naš župnik Brencce hoče dobiti novo župno cerkev. Taka draginja, davki pa vedno večji. Sedaj pa še plačevanje za cerkev. Saj je stara še čisto dobra. Kdor ima pošteno srce, dobo njegove prošnje uslišane tudi v stari cervi. Če bodo pa prišli v novi občinski odbor župnikovi kimavei, se bo zidalo novo cerkev in mi bomo plačevali, da bomo črni. Kmetje, gre se za naše premoženje, za naše gospodarstvo. Zato pa vsi na noge! **Volimo neodvisne ljudi! Proč z nezanesljivci in kimavei!**

g Iz Sore. Preteklo nedeljo smo imeli precej zabave in smeha. Gosp. župnik nam je pridigoval o listih, pri sv. Pavlu je posebno poudarjal, da je bil poprej Savel, pa se je spreobrnil. Ljudje so se v cerkvi podregali in spogledali in ustnice so se tresle marsikomu, kakor v nasmeh. Pozneje pa smo si razlagali, da je imel Finžgar v mislih cenjeni list »Slovenski Dom« in sebe, kakor da bi namigaval na naše dopise, češ, saj se tudi še lahko spreobrne. To bi nas sicer veselilo, ali verjeti mu ne moremo, ker ne drži danih besed. Finžgar je kazal ob svojem prihodu, da je prišel z njim v župnijo pravi blagoslov — »bona ventura«, kmalu pa smo spoznali, da je on naši župniji v malem to, kar je na debelo Bonaventura v nesrečni škofiji. »V volitve se ne bom mešal,« hitel nam je Finžgar zatrjevati, »prišel sem v župnijo za vse, ne bom poznal nobene razlike.« Gosp. fajmošter, kje so vaše obljube in kaka so Vaša dela?! Prve občinske volitve v novoustvarjeni občini se vrše kmalu in vi niste izbrali le občinskih odbornikov, imate že župana. Starman vam ni všeč? Kaj ne, je preveč samostojen. Govori se, da ste mu ob zadnjih državnozborskih volitvah očitali, ker je volil poštenega narodnjaka, ne pa Čočca, ki je v taboru klerikalcev, od katerih se je dobila podpora za vodovod iz deželne blagajne. Starmanov odgovor: »Pa imejte to podporo za vodovod sami!« Vas je poparil, mi pa se vam zahvaljujemo naprej za vse »dobrote«, s katerimi nas hočete pritegniti h klerikalnim garam. Pustotnik je torej vaš župan. Le imejte ga, je izprasan klerikalec. Mi ga pa ne maramo, ker imamo boljših mož in tudi ne trpimo v svojem gospodarstvu farovškega jerobstva. Pravite, da ste zabili v naprave že okoli 15.000 kron. Ali ste porabili nam v korist en svoj vinar? Ali ni bilo prvo vaše delo med nami beračenje? Niste hoteli vedeti, da smo komaj plačali cerkev, da znašajo stroški za farovž in šolo čez 30.000 kron, nabirali ste po hišah denar za odložljive naprave in v dosego večjih uspehov ste pritiskali moralno s svojo osebo. Šteli smo vam krone, pa težko in bali smo se, kaj še vse pride, in to tem bolj, ker poznamo črno nehvaležnost, ki je vzela cerkveni sedež, kateri je bil pri-

znanje in plačilo za žuljave žrtve ob gradnji nove cerkve. Fajmošter Finžgar se je ogrel v našem prijetnem gnezdu in sedaj bljuje klerikalni strup na vse, kar ni klerikalno: »Liberalni listi so tako grdi, da jih ne primem z roko,« govoril je Finžgar s sveto vnemo. Le počasi! Pred dvema letoma je sklical fajmošter naše žene, da bi jih poučil o rdečih škofovih bukvicah. In te bukvice je vzel v svoje čiste roke, o njih vsebini pa je govoril potrpežljivim poslušalkam tako sladko in mamljivo, da jih je pohvalil v »Slovenec«, kako so jim škofove bukvice všeč. Ne, g. fajmošter, rdeče bukvice niso in ne morejo biti všeč našim ženam, so preveč sramežljive in poštene. Vi ste se nam pa zagnjusili, ko ste brali vpričo žena nežinirano take svinjarije, katere je spisala prismojenost škofova, in si niste umili rok... — **Med nami se ponavlja vprašanja, ali se zdi gospodični Anici prijetno in primerno, da kuha in streže podnevi in ponoči častilec rdečih bukvic v farovžu?** Tudi o tej točki bomo kmalu obširneje govorili. Danes pribijemo, da nam fajmošter in kaplan nimata prav nič veleovati v posvetnih, gospodarskih in občinskih zadevah, ker za to tudi ne plačujeta naklad, namreč jih mi redimo in pasemo, da nista lačna ob lakoti in ne žejna ob suši. Ako hočeta sebi dobro: proč roke od občinskih in vsakih drugih volitev! Proč s politikom! **Cenjene soobčane pa resno opominjamo, naj se skrbno varujejo vonja iz dobske kaplanije in iz ljubljanskega arbatjshavza!**

g Škofja Loka. (Zmaj pobira ljudi v Škofji Loki in njemu napovedana smrt!) Poslušajte, ta zmagalec zmaja se je narodil v Puštalu v Merjančenčni gostilni, tako pripovedujejo krščanski možje iz Škofje Loke in njih častita oseba župnikova. Že je razvil svoje delovanje s sovraštvom do preblagega škofjeloškega klerikalizma, kjer je zmaj skrit. Ta junak se pa imenuje Luka, ki se upa ugonobiti to zver. Malo čudno je vseeno, da se je Luka lotil takega velikega posla, ki je že tričetrlet leta kruh in se dozdej še ni z drugim izkazal, kot da je v »Slovenskem Narodu« nekaj izbruhov tega zmaja osvetlil, če ga bo tako pobijal, bo še zaradi njega lahko mlade imel. Poglejmo pa malo v brlog tega krščenege zmaja, ki je pod varstvom škofjeloških krščanskih mož, kakšna je pravzaprav ta zverina. Pravzaprav ni zmaj, ampak skupaj več drugih nečednih golazni, ki bi bile res potrebne uničiti, te se imenujejo: obrekovanje, laž, odpuščenje grehov po novem načinu, oznanjevanje božje zapovedi »ljubi boga čez vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe« po novem receptu: Če bližnjega ne maraš, to še ni greh. Če tvoj bližnji ne vleče s tvojo politično stranko, ne imej nobenega opravka z njim, ga ne pozdravljaj in mu tudi ne odzdravljaj. Sadovi teh golazni se že kažejo. Prej mirni in med seboj prijatelji-vaščani se sovražijo, če prav ne vedo za

kaj. Krščanski možje jedo prepovedan sad brez graje in greha. Kadar mašuje kak vpokojeni duhovnik, se občinstvu cerkev zapira in je le kaki izvoljeni družini privoljeno biti pri sv. maši. V »Katoliškem izobraževalnem društvu« se prirejajo predstave le v poznih ponočnih urah, da se ložje vrši med mladino ljubkovanje, ko se ista odpušča od predstave ob 11. ponoči, kjer ima potem še do doma po celi dve uri hoda. Prišlo je že tako daleč, da starši vsled tega kolnejo društvo in sosed hiše je moral s silo preprečiti, ker so se iz društva v neko njegovo stanovanje hodili zaljubljeni parčki gret. V društvu samem se ob nedeljah dopoldne kvarta, da so ljudje brez sv. maše, seveda vse brez greha. To je tedaj približno naslikan tisti zmaj, ki ima pa tudi več glav, katerih mu pa Luka ne bo mogel posekati, če mu prav Žagar in Poličar pomagata. Tukaj bi bilo potreba drugega orožja, namreč, da bi v ta brlog malo posvetila višja cerkvena oblast in pošast, če že ne ugonobila, pa vsaj malo prikrajšala.

g Iz Poljan nad Škofjo Loko. Gonja proti naprednim listom v cerkvi. Zadnjo nedeljo se je spravil naš kaplan na napredne liste: »Slov. Narod«, »Jutro« in »Slov. Dom«. Posebno zadnji mu leži v želodu ter mu povzročuje hude hrče. Z največjo razburjenostjo je rohnol proti brezverstvu teh listov. Kar iskre so se kresale, tako je grmel. Ne zavoljo kaplana, ki ga nimajo celo njegovi somišljeniki za posebno pametnega v politiki, ki jim več škoduje nego koristi. Ne zaradi njega, zavoljo ljudi je treba povedati, da gospod kaplan več škoduje verski stvari s takimi pridigami kot »Slov. Dom« vse leto. »Slovenski Dom« še ni nikdar pisal zoper vero, ne odvrčal ljudi od verskih dolžnosti. Če pa graja neverne duhovnike in njih početje ter njih vtikanje v posvetne zadeve, da zanemarjajo pri tem svoj poklic, še to ni brezversko. Rečemo pa, da je taka pridiga, kakor jo je imel naš kaplan na Martinovo nedeljo, več kot brezverska in za vero kaj malo koristna. Mesto, da bi povedal kaj lepega iz življenja sv. Martina, kateremu svetniku kot farnemu patronu v varstvo je izročena naša fara, bi bilo gotovo Bogu bolj več, kakor pa to brezpotrebno in brezuspešno ropotanje na prižnici čez liste, za katere še veliko ljudi ne ve. Mar bi bili vzbujali med verniki po zgledu sv. Martina ljubezen in usmiljenje do revežev, povedali o ponižnosti, o kakoršni se bere in sliši ravno o sv. Martinu. In še več takega, saj sam še več ve kot mi, kar bi bilo vplivalo na res pravo versko mišljenje in ravnanje. In mesto tega to rohnenje in tako razburjenje, da je vam kar sape zmanjkovalo. To pač ne more napraviti posebnega vtiska na poslušalce, ki vidijo, kako se ta, ki bi jih moral učiti pohlevnosti in drugih takih čednosti, sam razburja, se mu bere iz obraza sovraštvo in maščevalnost, kar sploh ni lepo, posebno pa še v

cerkvi ne. Tako početje pač ni krščansko. In tako početje, seveda, pobija tudi »Slovenski Dom«, kar je popolnoma prav in celo dolžnost. Cerkev bodi cerkev, kjer se naj uči ljubezen in kako se naj odpušča tudi svojim nasprotnikom. Seveda, ne po vašem, ko ste grozili, da tak niti odveze ne dobi, ki bere »Slov. Dom«. S tako nepredvidnostjo, da ne pravimo neumnostjo, se veliko več škoduje verski stvari kot »Slovenski Dom«. Kaj mislite, da to ljudi straši in ne ločijo pravega od nepravega? Še čakali boste na nje, pa jih ne bo. S tako nespametnostjo se jih je že veliko odgnalo iz cerkve. In vi jih boste tudi. In če nazadnje še skupno povzamemo, ste ga takoj v nedeljo na to prav pošteno polomili vsled razburjenosti. Za božjo čast se potegujete, pa jo sami zanemarjate, ko celo pri peti maši opuščate najlepši slavonspev Bogu: Gloria in excelsis deo — Slava Bogu na višavah! Ko bi se bili držali tega, kar je bilo za ta dan primerno, bi morda ne bili napravili tega poloma, ko je vam menda še med mašo rojil le »Slov. Dom« po glavi. Sploh pa ne mislite, da boste s takim rogoviljenjem kaj opravili. Pred leti se je spravil na ta način eden vaših prednikov na »Rdeči Prapor«. Živ krst ni tu poznal tega lista. Vsled kaplanovega zabavljanja so postali ljudje pozorni in takoj sta prihajala dva iztisa na dva priprosta moža, bolj pripadnika klerikalne stranke kot naše, na tukajšnjo pošto. Tako bo tudi zdaj. Smo uverjeni, da za vsakega naročnika na »Slov. Dom«, ki ga izgubimo, bomo že skrbeli, da dobimo za nadomestilo po dva. V vašo žalost in našo tolažbo povemo vam, da takoj prvi teden po vaši sloveči pridigi na »Slov. Dom« pride en iztis več na tukajšnjo pošto in menda je ta ravno 51. izvod.

g Poljane nad Škofjo Loko. Prejeli smo celoletno naročnino od dveh naprednih mož iz Poljan, zraven pa sledeče pismo: »Slavno uredništvo! Danes je moj otrok iz šole domov prišel in povedal, kako jih je naš kaplan pri krščanskem naku v šoli učil, da starši naprednih listov ne smemo imeti, posebno »Slovenskega Doma« ne, in nas otroci morajo prositi, da naprednih listov ne bomo mi naročili. Kaplan je tudi v nedeljo v cerkvi pridigal, da takih listov ne smemo imeti v naših hišah naročenih. Moram povedati, da nisem imel do danes svojega »Slovenskega Doma«, ker ga mi je vselej moj sosed posodil. Ker se pa kaplan tako žene, naročim list danes sam za eno leto zase in za svojega strica. Druge poljanske kmeta pa tudi prosim, da se pokažejo moške in hitro naroče dobri in zanimivi »Slovenski Dom«, ki vselej pove resnico in je zato kaplan tako hud nanj. Jaz bom pa še skušal dobiti še kakšnega naročnika, da kaplan ne bo mislil, da sme samo on govoriti v naši dolini. — Spoštovanjem N. N.

g Selea. Pri nas se bodo v kratkem vršile volitve. Upamo, da bo ljudstvo izvo-

lilo pametne in poštene može. Da župnik Rožnik ne zna izbirati odbornikov, je jasno pokazal s tem, da je spravil v odbor Kosa. Kosovo zadevo s Tuškom poznamo vsi. To se ne da popraviti. In Rožnik ne bo očistil Kosovih rok od Tuškove krivde. Ta Kos se je zopet odlikoval v zakonski »zvestobi«. Kdo pa je oče tistega otroka, ki ga je porodila njegova dekla? Na to naj nam Kos odgovori! — Rožnik pa sedaj itak zapusti našo dolino. Mi mu želimo srečno pot, čeprav je zasejal med našimi farani toliko sovraštva in razprtij.

g Češnjica. Ko smo pri nas brali o pretepu dveh nemških poslancev v državnem zboru, smo se takoj spomnili na našega Čočca, ki je tudi pravi mojster na tem polju. Saj nam je znano, da se je on tudi že v deželnem zboru tepel, potem se je pa s tem nečednim dejanjem še prav bahal po naši dolini. Lep poslanec, lep ljudski zastopnik!

g Iz Blagovice. V nedeljo je naš župnik oznanil s prižnice, naj gremo na shod v Krašnjo. Opravil je litanije kar po maši, da se je mogel udeležiti shoda. Veliko je bilo takih neumnežev, ki so šli z njim v tujo občino hujskat za občinske volitve. Danes je mnogim žal, ker so se prepričali, da je to velika neumnost. Najgrše pa so se obnašali Mlakarjevi, ki so hoteli domače ljudi s shoda spraviti. Posebno sirovo se je videlo, ko so padli na krašenjskega učitelja in na Štruklja. Ti - le Mlakarjevi ljudje ne bodo prej odnehali, da jih bomo malo svetu pokazali, kakšni so. Delajo pa nam na vsak način veliko sramoto z župnikom vred, ko hodijo take sirovosti stresat okrog. Imajo pač v Krašnji bolj olikanega župana. Drugič pa kaj več.

g Iz Krašnje. Še nikdar se ni zgodila taka nesramnost, kakor dne 12. novembra v Krašnji. Duhovniki iz Blagovice, Moravč in Češnjice so prignali cele trope svojih backov v Krašnjo. Prišli so iz šestih občin, in sicer iz Blagovice, Moravč, Češnjice, Drtije, Lukovice in Kosez. Takoj po litanijah so se vsuli pred župnišče in začeli duhovniki vpiti: Vkup iz Blagovice, vkup iz Moravč itd. Tudi Krašnjani so se strnili skupaj in to ni bilo tujcem všeč. — Zaleteli so se naenkrat v posestnika Štruklja, učitelja Grmeka in zahtevali, da morata ta dva proč. Pa ni se zgodilo, volja tujcev, ker domači fantje in možje so krepko potisnili sitne tuje brenclje proč in ostala sta, na veliko jezo vseh na shodu. Na tak, naravnost predrzen in sirov nastop so domači rekli najprej, da hočejo zabraniti vsak govor in so zapeli »Hej Slovenci«. Še - le, ko je domači župan posredoval, so dopustili, naj se vrši shod in s tem pokazali, da razumejo več olike, kakor tuji kimovci, ki so mislili domačine pognat z domačih tal. Videli pa bomo, ali bodo nasprotniki tudi pustili govoriti naše ljudi na naših shodih. Ampak povedati pa moramo, da tako nesramnih ljudi, kakor so bili tisti, ki so se vsilili v Krašnjo

iz tujih občin, ni nikjer. Kaj bi rekli Blagovčani, ako bi Krašnjani pridrli v Blagovico in tam domače prepodili z njih zemlje. Vidi se iz tega slučaja, kjer imajo klerikalci večino, tam zatirajo druge ljudi in le sami sebi privoščijo vse. Na drugi strani pa se kaže zopet duhovska laž, ko uče, da se ljubite med seboj, delajo pa le nemir in zdražbe, kar se je videlo v nedeljo. Krekov govor je bil še dosti miren. Seveda je hvalil sebe in klerikalne poslance, kakor bi bili kdove, koliko dobrega storili za nas. Naših bi se bil že kdo oglasil k besedi, a Krek je skoro do mraka govoril in so ljudje že komaj čakali na konec. Vemo pa čisto natančno, da bi bil Krek, če bi nekaterih domačih ne bilo, tako lagal in sramotil nekatere ljudi, da bi mislili domačini, da so zares razbojniki. To smo Kreku preprečili s svojo navzočnostjo. Ta shod je imel namen, priporočiti ljudem, naj volijo klerikalce v občinski odbor, da bi potem bil »Tajčar« župan, Marn, Levičnik in Mihec pa svetovalci. Te so hoteli ljudem priporočiti, a se jih niso upali, ker so videli, da bi preveč zasmrdelo, če bi take kozle priporočali za občinski odbor. Še nekaj moramo k temu shodu povedati. Kako pa je to, da so domačega župnika tako na stran postavili? Zakaj pa se tuji duhovniki vtičejo v našo občino? Kaj se mlenozobi moravški kaplan s svojimi »Čuki« vlačijo v Krašnjo, kdo pa je naprosil blagoviškega in češnjiškega, da sta prignala backe in purane. Če so v drugih krajih ljudje tako neumni, da klerikalcem vse verjamejo, ali mislite, da moramo tudi Krašnjani tako bedasti biti. Le pogledjte, kako so pomedli s klerikalci na Viru, v Dobu, Lukovici, Kosezah in še drugod, kjer so spoznali, da klerikalci znajo samo dolgove delati občini, ne narede pa nič koristnega. Le pogledjte Blagovičane, ki so zidali sredi vasi neko hišo, da se bodo ljudje notri izobraževali in imeli »teater«. — Kdo pa bo to hišo plačal? Župnik ali župljani? — V Krašnji smo morali šolo razširiti in smo jo tudi. Naši otroci se bodo v šoli kaj več naučili, kakor poprej, ko so na takem drenu sedeli. Tudi Blagovičani bodo morali šolo zidati, to jim ne odide. Namesto da bi šolo zidali, so pa postavili »Katoliški dom« in če ne bo nobenega, ki bi plačal to stavbo, bo občina morala prevzeti dolg, ker bo župnik to zahteval, ker se ga vse boji, bodo pa pokimali. Tudi v Krašnji bi radi Marn, Mihec in Levičnik, da bi v občini vladali taki ljudje, ki vse duhovnika ubogajo, zato si poklicali »Bogojčane« in druge na pomoč. Ali Krašnjani so že tako izprevideli, da kozla ni postavljati v zelnik za »vahto«, Marna Tajčarja, Levičnika in Miheca pa ne v občinski odbor. Neki pošten klerikalni mož je rekel takoj po shodu: Krek se je pošteno penil in potil. Povedal je nekaj resničnega, namreč, da nam manjka futra za živino, lagal se je, da so duhovniki najslabše plačani, ali povedal pa ni, koliko je storil

za nas. Od njegovega shoda nimamo nič drugega, kakor same besede. Nikoli več ga ne grem poslušati!

g Železniki. Sv. misijon je srečno minul. V nevoščljivosti in surovosti so naše tercijalke dosegle rekord. Prišlo je tudi mnogo kmetov iz sosednih vasi na sv. misijon, katere so pa naše tercijalke suvale in psovale s tujci, ter vplivale na spovednike, naj jih spodijo. Posebno sta se odlikovali Banova in Pavlončeva Anca. Te pobožne duše kmetu niti spovedi ne privoščijo, pač pa ga znajo drugače vedno izkoriščati. Za tercijalke je bil pa ta misijon tudi dober kšeft, ker so si več kronic prislužile s tem, da so prostore stražile drugim takim, ki so mislili, da brez njih ne sme iti naprej. Seveda se je tudi v spovednici dobro »prešalo« naprednjake radi naprednih časopisov in društev, naj opustijo in odstopijo od društev, ker to je bil sploh glavni namen misijona. Se bode že videlo, koliko uspeha so dosegli. Zadnja pridiga se je slovesno zaključila z bojkotom, ker je gospod misijonar odvrčal ljudstvo, naj ne hodi v gostilne, kjer imajo napredne časopise. Ubijati in krasti sedaj menda ni več greh, pač pa čitati napredne liste. Tiste tercijalke, ki so precej kšefta pri sv. misijonu napravile, tarnajo kako bode sedaj dolgčas, toda pač božja volja ne pusti tega, da bi si tercijalke še nadalje z lenobo kruh služile, vsi drugi ljudje pa so veseli, da se je sv. misijon pričel in da je tudi končan, ker v Železnike naj bi pripravil g. Marčič sedaj tudi še kaj takega, da bi si ljudstvo moglo s poštenim delom kaj prisluziti.

g Iz Tuhijske doline. V Zgor. Tuhiuju so bile pretekli teden občinske volitve. Zmagala je fajmoštrova kandidatna lista s pomočjo takozvanih Marijinih očetov in sinov in s pomočjo volilne nasilnosti. Prvič se je pokazalo čisto prozorno, da fajmošter ne vidi v Marijini družbi namen ljudi poboljšati, da bi bolj spoštovali Kristove nauke, temveč fajmošter hoče v tej družbi vzgojiti cerkvene mladeniče in može, ki jih požene pri vsakih volitvah v boj za protikmetško fajmoštrovsko politiko. Mlado in staro, ženske in moške je nahujskal proti samostojno mislečim kmetom, vse naj pogine, kar tako ne misli in ne čuti, kakor fajmošter, tako je bahato sklenil župnik na svojem gradu. Vse se mi mora pokoriti, vse me ubogati, kakor nekdanji ubogi kmet grajščaka. Godile so se velike nezakonnosti, samostojni kmetje se nameravajo pritožiti. Fajmoštrova stranka je pokazala veliko revščino: morala je izvoliti v nov odbor človeka, ki je menda že 20 let dolžan občinski blagajni 100 K, katerih ni hotel vrniti v zlic opominom. — Prosimo, da nas natančno poučite o vseh podrobnostih glede tega in podobnih vprašanj.

g V občini na Selah so se izvršile volitve tako nepravilno in nezakonito, da bo celo cerkveno misleča vlada odredila, da

se volitve razveljavijo in da znova voli. — Selski fajmošter je kot volilni komisar vse volilce opeharil, pustil je nevedne kmete podpisati proti njih volji in vednosti glasovnice s fajmoštrovimi podrepniki. Če je vse tako, kakor se nam poroča, zasluži oseba te vrste ime goljuf in zasluži, da ga orožništvo odvede v zapor. — Samostojni kmetje, pazite, varujte se farovške politike in moči. Kjer je cerkev močna in fajmošter bogat, tam je kmet revež in brez besede v občini. Mislite, da bo vaš bodoči občinski odbor sila velike važnosti, ker bo vodil zgradbo šole. Fajmošter hoče, da se najme veliko denarno posojilo za zgradbo, kmetje hočejo pa le malo posojilo in pa sami s tlako pomagati graditi. Brez dvoma je cenejša tlaka in lažje nadzorstvo uporabljene posojila od strani kmetov. Pri velikem posojilu bo stavka dražja in kmet ne more kontrolirati, za kaj se vse denar uporabi. Skratka, kmetje in bodoči občinski svet naj samostojno brez fajmoštra odločijo, kako bodo gradili, fajmošter in njegovi privrženci bodo iskali povsod le lastne koristi.

g Kamnik. V nedeljo, dne 12. novembra je kmečki fant iz Podgorja ubil na deželni cesti stavca Lužarja iz Slatnarjeve tiskarne v Kamniku. Gospod Lužar je bil miren in dober človek, ki je skrbel za svojo bolno mater. Bil je pa naprednjak in to zadostuje, da po sedaj veljavni klerikalni morali ne šteje njegovo življenje nič. Ker on menda ubijaleca ni spoznal, utegne roka pravice zaseči še ostale odrasle podgorske fante, kolikor jih še ni v zaporu. Nedavno je namreč eden izmed njih zažgal p. d. Medvedovo hišo, kjer so se fantje shajali pri domačih dekletih k ponočnemu razveseljevanju. Dekleta so Marijine device seve in še cerkvene pevkinje povrh. Radi sumljivosti so dali pol tucata fantov pod ključ. Zdaj jim bodo radi uboja sledili še drugi. Kamniški Čuki pa izgube večjo polovico svojih sočlanov. Take so posledice novodobne duhovniške vzgoje in dekan Lavrenčič se lahko ponaša, da je ravno v njegovi župniji mladina tako za »vero« vneta.

o Notranjske novice o

n Gor. Logatec. Poročil se je v Gor. Logatecu g. Matija Kogoj iz Gorenje vavi z gdčno. Franico Gostiševco iz Cerkovske vasi. — Mladima novoporočencema obilo sreče!

n Iz Dol. Logatec. Pod našim novim gospodom župnikom se gode v cerkvi res čudne stvari: za gotove ljudi je cerkev časih kar zaprta, ali se pa pobožne vernike takorekoč napodi iz božjega hrama. Pred kratkim sta bile v naši farni cerkvi dve poroki, ena za drugo. Pri prvi je bilo vse kakor po navadi, pri drugi pa so se zaklenilani vsa vrata, tako da sta smela le ženin in nevesta ter poklicani svatje v cerkev. Pri drugi poroki je namreč stopila

pred altar Marijina devica. Ne vemo sicer, če podaja župnik Marijinim hčeram pri poroki posebne nauke v smislu škofove brošure in je bil vsled tega zabranjen nepoklicanim vstop v cerkev, ali se je samo Marijina devica sramovala tujih ljudi — stoječa na pragu samskega in zakonskega življenja; to pa vemo, da župnik, oziroma njegovi podrepniki niso bili v nobenem slučaju upravičeni, braniti ljudem vstop v božji hram, katerega vzdržujemo mi kakor oni. To si v prihodnje tudi odločno prepovemo! — Še lepše je bilo na Vseh svetnikov dan. Vedno so ljudje na večer tega dne dlje časa se pomudili v cerkvi in nihče jim ni prejšnja leta branil, če so tudi nekateri opravljali svojo molitev celo do 9. zvečer. Letos je pa cerkovnik že ob 7. zvečer začel po cerkvi ugaševati svetilke in je v molitev za svoje rajnike zatopljene ljudi skoro iz cerkve podil. Zakaj neki? Ker je bila za zvečer tega dne napovedana v klerikalnem »Društvenem domu« gledališka predstava. Pa naj kdo še reče, da naši klerikaleci niso za vero vneti, če smatrajo »Mlinarja in njegovo hčer« za bolj važno, kakor pobožno molitev v cerkvi.

n Iz Žirov. Klerikalni agitator se je v zadnjem »Domoljubu« obregnil ob njemu neljube osebe. Ker med drugimi napad meri v prvi vrsti na mene, treba je, da stvar resnici na ljubo pojasnim. Najprvo zlobno trdi, da združeni naprednjaki in socialisti nameravajo mene voliti za župana; resnica je, da sem se jaz tudi kandidaturi za odbornika odločno ustavljal (ker mi je le predobro znana »časť in dobrotac« kj jo uživajo za splošni ljudski blagor delujoče osebe), vdal sem se le splošni želji večine. Glede župana še ni bilo nobenega govora. To je bilo tudi blagoslovljenemu dopisniku znano ter je mene in še nekaj drugih nalašč predstavil za nasprotno kandidate, upajoč da bo naše osebe postavil kot strašilo in s tem pridobil največ glasov za svojo stranko. Jaz mu voščim za svojo osebo samo dober tek ter povem javno, da ako nimajo boljših sredstev za agitacijo, je njih stranka prokleta na slabih nogah. Dalje piše dvoumno o moji vnemi za gospodarsko delo. V tem oziru mu bodi povedano, da sem imel jaz in drugi ki smo delali pri razvoju našega podjetja dobro voljo in jo še imamo, da bi napravili nekaj dobrega in občekoristnega. Žrtvovali smo se sami in bi bili morali morebitne neljube posledice nositi edino mi, — splošne pa bo to podjetje (električna centrala, mizarške delavnice in žage) nekaj dobrega in občekoristnega ako se bo pametno vodilo. Pristaši stranke pa koje zastopa in zagovarja »Domoljubov« dopisnik so nam delali vsakojake zapreke ter naše zavode nesramno bojkotirali, to je morda po njih nazorih čisto odbro in naravno, toda s splošno človeškega stališča prokleta polno in nizko. Na vprašanje kakšna je Žirovska cerkev od znotraj? odgovarjam jaz slede-

če: Nova župna cerkev znotraj je taka, da bi jo klerikalci radi na stroške davkoplačevalcev izpopolnili (oltarje, orglje, slikarije itd.) in bi v to svrhu porabili še mnogo tisočakov občinskih doklad, ako bi bil odbor v njihovih rokah. Jaz za svojo osebo nimam nič proti temu, da se vse to napravi ako dajo tisti, ki so za stvar vneti, pač pa sem proti temu, da bi se koga nakakršenkoli način k temu sililo. Sodim tudi, da bi klerikalci v slučaju, da dobe moč, zidali na občinske stroške novo župnišče, «mežnarije», plačevali organiste itd. in je umljivo, da bi morali tudi občinske doklade temu primerno zvišati. Vidi pa se že sedaj, da bodo nastopili brezobzirno proti vsemu, kar ni z njimi. Občinskemu slugi, ki se mu v službenem oziru ničesar ne more očitati, že sedaj deklamirajo odhodno pesmico, dasi je mož žrtvoval svoja najboljša leta v službi občine. Tako bi delali vsepovsod. S takimi ljudmi jaz nisem in ne bom in upam da tudi večina razumnih Žirovcev z njimi ne bo volila.

Ameriške novice.

a Slovenski grobovi. V Forest City, Pa., je umrla dne 22. novembra gospa Marija Černe, stara 46 let in doma iz Št. Lovrenca na Dolenjskem. — Dne 23. oktobra je v istem mestu povozil neki voz rojaka Johna Grdino iz Št. Lovrenca na Dolenjskem. Bil je na mestu mrtev.

a Italijan zabodel Slovenca. V Davisu blizu Thomasa, W. Va., je neki Italijan z nožem sunil Ivana Burjo tako nevarno, da se je več dni boril s smrtjo. Zdaj se mu je zdravje izboljšalo.

Gospodarstvo.

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke.

Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk o vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravde.

Pisarna bo poslovala za sedaj le pismeno in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakoršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaporno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10 vinarско znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu, pa 35 vinarско znamko) na: Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetiskim županstvom.

Nekaj o jesenskem delu na sadnem vrtu.

Sadni pridelek je pod streho. Čeprav smo letos pridelali zelo malo sadja, bo vendar marsikateri sadjerejec, ki je pravilno oskrboval svoje sadno drevje, kljub letošnji hudi suši, skupil dokaj lepih novcev za sadje. Napačno bi torej bilo, če bi sedaj v jesenskem času pustili sadno drevje pri miru, kot je to žalibog še pri nas v navadi. Sadno drevje potrebuje vedno obdelovanje, da, ono je podobno otroku, katerega se mora leto za letom negovati, da nam dobro uspeva. V sadnem vrtu nas čaka še mnogo, mnogo dela. Ne smemo misliti, da smo že vse storili, ko smo sadje enkrat obrali. V naslednjem hočemo nekoliko spregovoriti o delu, ki nas čaka sedaj v sadnem vrtu.

1. Najpripravnejši čas za snaženje sadnega drevja je v pozni jeseni. V tem času še ni premrzlo kot v zimskih mesecih, pa tudi ne tako riskantno kot spomladi, ko postane drevje sočno. Sneg in ivje tudi še nista pokrila vej, tedaj vsak lahko razloči, katera veja ali vejica je suha ali bolna. Vse take veje naj se odreže ali odžaga, ravnotako naj se zgodi z vsemi odmrli deli. Z odstranitvijo takih bolnih delov, vej, vodenih mladik, tičjega lima, gob itd. se drevo oprosti vseh onih delov, katerih ne potrebuje. Tudi krono se sedaj najlažje uredi. Da se pa mora velike, z žago napravljene rane, gladko obrezati, je pač samoobsebi razumljivo.

2. Pozni jesenski čas je najboljši za pomladitev in oživljenje onih dreves, ki so posebno od suhih vej in vodenih mladik obdarjena. Taka drevesa se najlažje oživi s pomladitvijo krone. Pri starih in votlih drevesih pa se pomlajuje najradikalnejše na ta način, da se jih kratkomalo ven vrže in spomladi nadomesti z mladimi. Pomlajenim drevesom pa se mora ob enem tudi dobro pognojiti.

3. Nadalje je pozni jesenski čas najpripravnejši za očiščenje raznih lišajev, mahu in stare lubadi na drevju. To delo se opravi z žično krtačo in s strguljo. Na ta način se pokonča tudi mnogo škodljivega mrčesa, kateri prezimuje v lubadi. Dobro je potem tudi, da debela vsako jesen z apnenim beležem namažemo, s tem varujemo debela dreves pred toplimi zimskimi solnčnimi žarki, ki so drevju škodljivi. Solnčni žarki povzročajo namreč ozeblino na deblih.

4. Pozni jesenski čas je tudi primeren za odstranitev raznih na drevesu ostalih suhih listov in gosenčjih zapredkov. Z malim trudom se sedaj lahko mnogo škodljivcev uniči. Samoobsebi je razumljivo, da se morajo nabrani listi in zapredki sežgati.

5. Tudi takozvani drevesni kolobarji (šipe) se napravijo najlažje v jeseni, da potem zrak zemljo lažje prešine in tako lažje dohaja h koreninam. S tem se pa tu-

di mnogo mrčesa uniči, ki prezimuje v zemlji.

6. Jesenski čas je najboljši za gnojenje sadnega drevja. Slabo rastoča drevesa se morajo pognojiti z dušikom (hlevskim gnojem, gnojnico, stranišnico, čilskim solitrom) in apnom, taka, ki pa malo ali pa zelo nerada rode, pa s kompostom, kalijem in fosforovo kislino. Samo z dobro in obilno hrano se zamore doseči dobro raščo in dober pridelek. Razumljivo je, da se drevo, ki se nahaja v slabi zemlji, ne more dobro razviti. V takih slučajih bo pomagalo le dobro gnojenje.

7. Pozni jesenski čas je tudi že skrajni za zavarovanje sadnega drevja pred različnimi škodljivci, pedicem, zajcem itd.

Kakor je iz tu navedenega razvidno, nas čaka sedaj mnogo dela v sadnem vrtu. Priden sadjerejec bo temu lahko kos, dočim bo tak, ki delo odlašaja, še spomladi komaj gotov. Je pač obojih dosti.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Listnica uredništva. Z ozirom na to, da dobimo iz raznih krajev dolga poročila, ker stoji cela naša dežela v znamenju volilnega boja v občine, smo bili iz tehničnih razlogov prisiljeni, zastaviti za nekaj časa listek: »Proti vsem«. S prihodnjo številko pa zopet nadaljujemo.

Iščem dobrega

dimnikarskega
pomočnika
proti dobri plači. — Lovrenc Žejen,
dimnikarski mojster, Šturje h. št. 66 pri
Ajdovščini. 92

Hiša z gostilno

in koncesijo „Tiha dolina“ v Postojni

se daje s 15. decembrom v najem. Poleg gostilniških prostorov je še mala dvorana ter sobe za tuje z vso opravjo; vrt, prostor za krogljanje, hlev, njiva itd. Cena po dogovoru. — Pojasnila daje

Fr. Paternost, Postojna, Narodni hotel.

Hiša

z dobro vpeljano gostilno in mesarijo ter potrebnim gospodarskim poslopjem, ki je vse v jako dobrem stavbnem stanju, na Dolenjskem, sredi velike vasi zraven drž. ceste, četr ure od kolodvora oddaljena, h kateri spada tudi nekaj dobrih njiv, travnikov in hoste, se radi družinskih razmer in boleznih pod jako ugodnimi pogoji **tako** prostovoljno **proda**. Kje, pove **Jožef Klavžer**, posestnik in mesar v **Štefanu pri Trebnjem, Dolenjsko.** 94